Tweemaandelijks tijdschrift
25ste jaargang 1994/4 (148)
juli-augustus

Horizontaal

ISSN 0772-540 X Afgiftekantoor: ANTWERPEN X

Horizontaal – Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond v.z.w., 25ste jaargang. Horizontaal is de voortzetting van *Esperanto Panorama*.

Redactie en administratie (België): Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, tel.: 03/234 34 00, telefax: 03/233 54 33; (Nederland): Esperanto-Centrum Nederland, Riouwstraat 172, 2585 DW Den Haag.

Abonnementen: Gewoon abonnement: 600,– fr. in België, 33,– gld. in Nederland; vijfjarig abonnement: 2400,– fr. of 132,– gld.; levenslang abonnement: 15 000,– fr. of 775,– gld.

Rekeningen: Voor België 402-5510531-55 t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen; voor Nederland: postgiro rek.: 3583975 t.n.v. Esperanto-Centrum Nederland, Den Haag.

Redacteurs: Guido Van Damme, Jean-Pierre VandenDaele en Paul Peeraerts.

Medewerkers: R. Rotsaert, I. Durwael, J. Van Eenoo, J. De Mulder, e.a.

Verantwoordelijke uitgever: Paul Peeraerts, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.

Horizontaal verschijnt de eerste van elke oneven maand.

Bijvoegsels bij **Horizontaal** worden slechts toegestaan als ze keurig gedrukt zijn en in onberispelijk Nederlands of Esperanto zijn opgesteld. De kosten veroorzaakt door het bijvoegen van het drukwerk worden gefactureerd.

Teksten voor publicatie moeten op de redactie toekomen op de 1ste van de even maand. De redactie houdt zich het recht voor ingezonden teksten, advertenties of bijvoegsels te weigeren of aan te passen. In geval van discussie beslist het Bestuur van de Vlaamse Esperantobond.

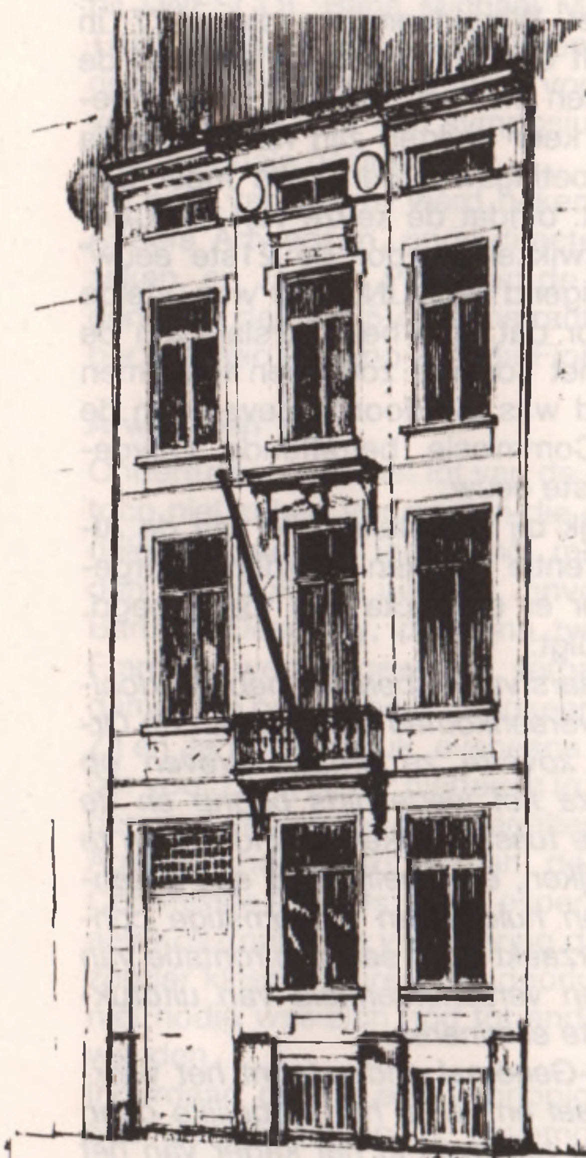
Overname van artikels is vrij, op voorwaarde dat de bron wordt vermeld en een presentexemplaar aan de redactie wordt gezonden.

Lijst van adressen van alle plaatsen in Nederland en Vlaanderen waar inlichtingen over Esperanto kunnen worden ingewonnen. Voor meer gedetailleerde gegevens over de clubs verwijzen we naar de activiteitenkalender waar u inlichtingen vindt over de activiteiten die in de volgende 3 maanden zijn gepland.

Vlaamse Esperantobond/Flandra Esperanto-Ligo Frankrijklei, 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: (03) 234 34 00, Fax.: (03) 233 54 33. Elektronisch adres: 100272.1601@compuserve.com.
Vlaamse Esperanto Jongeren Vereniging/Flandra Esperanto Junulara Asocio p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: (03) 234 34 00.
Fervojistoj L. De Sutter, Frère-Orbanstraat 210, B-8400 Oostende, tel.: (059) 50 18 25.
Hoofdkantoor van de Esperanto Wereldbond/Centra Oficejo de UEA Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, tel.: (010) 436 10 44.
Esperanto Scoutsvereniging/Skolta Esperanto-Ligo Arie Bouman, Driesdreef 8, B-9030 Gent. Tel.: (09) 227 48 41.

AALST *La Pioniro*, Hugo Dossche, Asserendries 103, B-9300 Aalst, tel.: (053) 70 17 89.
ALKMAAR (NEA-sekcio) Hans ten Hagen, Middenweg 587, NL-1704 BH Heerhugowaard, tel.: (02207) 17 918.
ALMELO G.C.A.M. Dercks, Ootmarsumsestraat 47, NL-7607 AX Almelo, tel.: (05490) 19403.
AMERSFOORT (NEA-sekcio) W.P. Roelofs, Vosseveldlaan 16, NL-3768 GM Soest, tel.: (02155) 154 73.
AMSTERDAM (FERN-sekcio, FLE-sekcio) J. Hardeveld, Ruimtevaartlaan 33, NL-1562 BA Krommenie, tel.: (075) 28 70 18.
ANTWERPEN *La Verda Stelo*, p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen, tel.: (03) 234 34 00.
ARNHEM (NEA-sekcio) R.J.W. Poort, Sellersmaat 60, NL-6903 XM Zevenaar, tel.: (08360) 337 90.
BERINGEN G. Rombaut, Zandhoefstraat 156, B-3583 Paal, tel.: (011) 42 80 20.
BEVERWIJK *Stelrondo* N. Moerbeek-Bartels, Zwaansmeerstraat 48, NL-1946 AE Beverwijk, tel.: (02510) 310 79.
BRUGGE *Paco kaj justeco* G. Maertens, Prins Leopoldstraat 51, B-8310, St.-Kruis-Brugge, tel. (050) 35 49 35.
BRUSSEL Emile Van Damme, Albert-I-straat 44, B-1703 Schepdaal, tel.: (02) 569 17 83.
DEN HAAG *Esperanto-Centrum Nederland (ECN)* en *Internationaal Esperanto-Instituut (IEI)* Riouwstraat 172, NL-2585 HW Den Haag, tel.: (070) 355 66 77.
(NEA-sekcio) Th.J. Van Woerden, Erasmusplein 59, NL-2532 RD Den Haag.
(TANEF) G. van der Horst, Hengelolaan 1158, NL-2544 GT Den Haag, tel.: (070) 366 65 47.
DEN HELDER Esperanto-klubo Den Helder, Postbus 140, NL-1780 AC Den Helder.

Beste leden en lezers

Op zondag 12 juni zijn we onze keuze gaan doen inzake de politici die in het Europese Parlement onze belangen zullen moeten verdedigen. Die verkiezingen hebben voor de Esperantobeweging een zeer speciale betekenis: de Europese Unie is immers de enige internationale politieke instelling waar de burger inspraak heeft langs zijn verkozenen om. Vooruitgang van het Esperanto in de Europese Unie zal ooit veel meer beslecht worden in het Europese Parlement dan door alle acties die Esperantoverenigingen kunnen verwezenlijken.

Het op 26 maart aangetreden bestuur van de Vlaamse Esperantobond heeft dat belang onderkend en op de korte tijd die ter beschikking was, een actie op gang gebracht.

Een aantal kandidaten hebben er op gereageerd. Onze plaatselijke groepen, onze beheerders en vele anderen zijn ervan op de hoogte gebracht; ongetwijfeld hebben zij niet geaarzeld om bij hun familieleden en kennissen de geschikte kandidaten aan te bevelen. Wij zijn dan ook gelukkig dat thans in het Europese Parlement de Vlamingen vertegenwoordigd zijn door mensen als (alfabetisch) Aelvoet, De Clercq, Thyssen en Vandemeulebroucke, die zich bereid hebben verklaard ooit het belang van het Esperanto onder ogen te nemen.

Ook Tindemans zegde, in een brief aan Edward Symoens, zijn steun aan het Esperanto toe. Zijn brief kwam echter wel te laat (pas de vrijdag voor de verkiezingen), zodat wij hem niet meer in onze speciale brochure konden opnemen.

Uit de antwoorden van de kandidaten blijkt duidelijk dat de lange tocht naar een eerste doorbraak van het Esperanto in de Europese structuren ingewikkelder is dan hetgeen velen onder ons in een naief optimisme voor ogen hebben. De taak zal moeilijk zijn, maar we moeten de uitdaging aannemen.

We beschikken thans over een uitstekende tekst – door de Zwitserse, uit Namen afkomstige, psycholoog, Claude Piron, opgesteld[1] – die we reeds in de verkiezingsperiode onder de aandacht hebben gebracht. Met zulke en andere teksten moet de Esperantobeweging geleidelijk vooruitgang kunnen boeken.

Laten we actief aan deze vooruitgang meewerken!

wds, voorzitter

1. Je kan deze tekst lezen op p. 11 van dit nummer.

De derde UNESCO-resolutie benadrukt opvoeding

Na Montevideo (1954) en Sofia (1985) hoefden er slechts acht jaar voorbij te gaan tot de Algemene Conferentie van UNESCO een nieuwe resolutie over Esperanto aannam. Dat gebeurde tijdens de 27ste zitting, die eindigde op 16 november 1993 in het UNESCO-centrum te Parijs.

Om in 1954 de resolutie over Esperanto aangenomen te krijgen waren heldhaftige krachtsinspanningen nodig van Ivo Lapenna; in 1985 moest er volhardende actie van de Parijse werkgroep bij UNESCO en voortvarend diplomatiek optreden van Tibor Sekelj aan te pas komen. De beweging moest toen om haar doel te bereiken al haar eigen krachten mobiliseren.
In 1993 kwam het initiatief van buiten de beweging. Het resolutievoorstel, ingediend door de UNECSO-delegatie van Italië, was het resultaat van doelgericht lobbywerk van de Radicale Esperanto-Bond (REB), de „Esperantotak" van een partij die de internationale taal op haar politiek agenda heeft geplaatst: de transnationale, maar van Italiaanse oorsprong, Radicale Partij.
De démarches van de Radicale Partij verschijnen vaak plotseling, maar worden goed voorbereid. Dienovereenkomstig zou het niet mogelijk zijn geweest het voorstel aan UNESCO te formuleren zonder een jaar van voorbereidende contacten die REB in Italië heeft gehad met de nationale UNESCO-commissie (o.a. met haar voorzitter Tullia Carretoni) en met de heer Ridicati, hoofd van de Afdeling Cultuur van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Zo kon het gebeuren dat het Secretariaat van UNESCO op 27 oktober van de Italiaanse delegatie een amenderingsvoorstel kreeg op één van de programmapunten op de agenda van de Algemene Conferentie. De voorgelegde tekst nodigde UNESCO o.a. uit haar lidstaten te verzoeken verslag uit te brengen over wat ze gedaan hadden in respons op de resolutie van Sofia, die hen in 1985 uitnodigde „aan te sporen tot de invoering van een studieprogramma omtrent het talenvraagstuk en omtrent Esperanto."

Een politiek geschikt moment

Trouw aan hun tradities, maakten de radicalen een plan om het voorstel te ondersteunen met een manifestatie op straat op 4 november. Om die demonstratie voor te bereiden kwam de secretaris van REB, Giorgio Pagano, op 18 oktober naar Parijs. Hij slaagde erin bij UNESCO gesprekken te hebben met Colin M. Power, assistent-directeur-generaal voor opvoeding, met Hans Wolf-Rissom, hoofd van de coördinerende en beoordelende eenheid van de sector opvoeding, en met Joseph Poth, hoofd van de sector humanistische opvoeding. Als medewerkers van de Direceteur-Generaal Federico Mayor, konden zij verzekeren dat het ogenblik politiek gunstig was om een voorstel omtrent Esperanto naar voren te brengen, en dat Mayor het gaarne zou steunen.
Inderdaad heeft de Directeur-Generaal, die gedurende de recente Algemene Conferentie weer voor zeven jaar herkozen is, reeds vaak zijn sympathie voor de waarden van het Esperanto, die volgens hem „gelijken op die van UNESCO", tot uitdrukking gebracht. Hoewel zijn voorganger tot 1986, Amadou Mahtar M'Bow zijn sympathie op een meer persoonlijke wijze concretiseerde – hij heeft verscheidene malen vertegenwoordigers van UEA ontmoet, en is aanwezig geweest op het Wereldcongres van 1977 in Rejkjavik – heeft ook Mayor ervoor gezorgd de Wereldcongressen met een telegram te begroeten. De laatste keer drukten zijn naar Valencia gestuurde begroetingswoorden zelfs meer dan gelukwensen uit: omdat de keuze van het Congresthema „Ontwikkeling voor de 21ste eeuw" speciaal bevredigend voor UNESCO was, stelde hij concreet voor dat men hem verslag van de resultaten van het congres zou doen toekomen en dat hij bereid was die door te geven aan de Internationale Commissie betreffende Opvoeding voor de 21ste eeuw.
Zoals gebruikelijk bij voorstellen die aan de Algemene Conferentie moeten worden voorgelegd, had Mayor er een nota aan toegevoegd. Die luidde als volgt:

1. *De bevorderaars van Esperanto hebben doeleinden die overeenkomen met die van de Organisatie in zoverre ze ernaar streven op concrete wijze het wederzijds begrip en de communicatie tussen volken en individuen te vergemakkelijken, en tegelijkertijd een potentiële bron van huidige en toekomstige conflicten, veroorzaakt door een confrontatie van denkwijzen en verscheidenheid van uitdrukkingswijzen, te elimineren.*
2. *De Directeur-Generaal ondersteunt het voorstel in beginsel en zal al het mogelijke doen er gevolg aan te geven in het kader van het projekt „Linguapax" (27 C/5, par. 05220), en eventueel in het kader van het Programma*

van Deelneming, indien geïnteresseerde lidstaten specifieke verzoeken naar voren zouden brengen.
Evenals in het geval van zijn begroeting in Valencia heeft Mayor zijn woorden van erkenning en sympathie aangevuld met iets concreets: Esperanto-projekten zouden een plaats en subsidie kunnen krijgen in het kader van „Linguapax", een programma dat tot doel heeft de band tussen taalonderwijs en internationale vriendschap te versterken, of in het zogenaamde Programma van Deelneming, dat de meest verschillende acties die in overeenstemming zijn met de doeleinden van UNESCO, ondersteunt. Voor beide programma's zijn niet alleen lidstaten bevoegd voorstellen in te dienen, maar kunnen ook niet-goevernementele organisaties (NGO's) met consultatieve betrekkingen met UNESCO – zoals UEA – dat doen. In het kader van „Linguapax" is UNESCO bereid een financiële bijdrage van 50 % te garanderen, terwijl de andere helft moet komen van de indiener van het voorstel.
Om van de gelegenheid gebruik te maken, hebben Barbara Despiney (gedelegeerde van UEA bij UNESCO), Hans Michael Maitzen en Zlatko Tišlar reeds de steun verworven van de Oostenrijkse en Poolse delegaties voor het verkrijgen van subsidie voor een symposium van UEA over internationale gezinnen.
De nota van Mayor werd bekend gemaakt door Anders Arfwedson, onderdirecteur van culturele zaken, en Joseph Poth aan de vertegenwoordigers van de ca. 25 demonstranten op 4 november: Giorgio Pagano en Ada Fighiera-Sikorska.

Afwachten

Ondertussen was het lot van de ontwerpresolutie toch niet zeker. Voorstellen die door slechts één delegatie worden ingediend, moeten vaak worden ingetrokken wegens onvoldoende steun. Barbara Despiney, die bijna twee maanden uit Frankrijk weg is geweest, vernam over de hele démarche pas na haar terugkeer op 5 november. Zij en Jan Koszmaluk, eveneens vertegenwoordiger voor UEA, zijn er niettemin in geslaagd met leden van verschillende delegaties te spreken. De Australische voorzitter van de betrokken 5de Commissie – wiens vader esperantist was! – gaf aan Koszmaluk de verzekering dat het voorstel er zonder kleerscheuren zou doorkomen en dat het niet nodig was zich nog tot andere delegaties te wenden.
Inderdaad deelde een voorlopig verslag van de 5de Commissie op 12 november mee dat „de commisie nota heeft genomen (van de ontwerp-resolutie) 27 C/DR.373 ... (ingediend door Italië)". De uitdrukking „heeft nota genomen" betekende dat, indien de Plenaire Vergadering (op 15 november) het voorstel niet zou afwijzen, het zonder enige wijzigingen resolutie zou worden. En zo is het gebeurd: samen met tientallen andere resoluties over de meest verschillende onderwerpen, is ook die over Esperanto door het Plenum aangenomen.

Wat nu?

Tijdens het congres van de Radicale Partij in 1992 zei professor Giandomenico Caggiano: „De akten van organen als UNESCO behelzen gewoonlijk geen juridische verplichting en zijn dus gedoemd de zaken te laten zoals ze zijn". Heeft hij gelijk? Wat betreft de uitwerking van UNESCO-resoluties op de Esperantobeweging bepaald niet: als we een overzicht zouden willen schrijven van alles wat we concreet bereikt hebben en aan de resoluties van Montevideo en Sofia te danken hebben – van publicaties tot conferenties en subsidies, dan zouden we vele bladzijden kunnen vullen.
De coördinatie van ideeën omtrent voorstellen die aan UNESCO gedaan kunnen worden, vindt reeds voortgang. Welke daarvan verwezenlijkt zullen worden, hangt af van vele factoren. Laten we ondertussen even luisteren naar de optimisitische uitlatingen van Giorgio Pagano: „Wij willen laten zien wat het resultaat kan zijn van aanhoudende actie in één land. Na de gunstige houding in Italië moet ons doel nu zijn de steun van heel Europa te verkrijgen; uiteindelijk moeten we, via Europa, de uitdaging van taaldemocratie voor de wereld lanceren.

István Ertl

Kwakkel?

Wij moeten er ernstig rekening mee houden dat deze informatie op een enorm misverstand berust. In *Heroldo* (10 juni 1994) spreekt Gian Carlo Fighiera – voormalig woordvoerder van de Internationale Vereniging van Reisagentschappen bij UNESCO – zijn verwondering erover uit dat zulke resolutie zo vlot de Algemene Vergadering zou hebben gehaald. (Alle vorige pogingen zijn immers altijd met grote moeilijkheden gepaard gegaan.) Navraag leidt hem tot de conclusie dat het waarschijnlijk niet om een resolutie gaat, maar om een voorstel tot amendement bij het budget van UNESCO. Wellicht heeft het nooit de Algemene Vergadering bereikt, mede ook omdat de Algemene Directeur vond dat hij de zaak „voldoende volgt" – wat ook zou kunnen betekenen: „het niet de moeite waard vindt".

Resolutie van UNESCO

De Algemene Conferentie

Herinnerend aan de Aanbeveling betreffende Opvoeding tot internationaal begrip, samenwerking en vrede van 1974 en de Aanbevelingen van het Internationale Congres betreffende Vrede in de geest van de mensen (Yamoussoukro, Ivoorkust, 1989);

In aanmerking nemend de fundamentele rol die taalcommunicatie die voor allen toegankelijk is, kan spelen bij de bevordering van vrede en wederzijds begrip tussen de volken;

Herinnerend aan de resolutie IV.1.4.422-4224, waarin de Algemene Conferentie van 1954 te Montevideo „de resultaten door middel van Esperanto bereikt op het gebied van internationale intellectuele uitwisselingen en voor de toenadering tussen de volken van de wereld" erkende en erkende dat „deze resultaten aan de doeleinden en idealen van UNESCO beantwoorden";

Herinnerend aan de resolutie 1.1, waarin de 23ste zitting van de Algemene Conferentie van UNESCO de Directeur-Generaal verzocht „opmerkzaam de ontwikkeling van Esperanto als middel voor het verbeteren van het bergrip tussen verschillende volken en culturen" verder te volgen, en de Lidstaten uitnodigde „aan te sporen tot de invoering van een studieprogramma omtrent het talenvraagstuk en omtrent Esperanto in hun scholen en instellingen van hoger onderwijs";

Voorts overwegende dat, in het kader van recente studies betreffende automatisch vertalen, een onderzoek naar de specifieke rol die een taal als Esperanto kan spelen, van bijzonde belang kan blijken;

Verzoekt de Directeur-Generaal de resultaten in aanmerking te nemen, die bereikt zijn door de beweging die Esperanto verbreidt, (a) in het Samenvattend Verslag over het uitwerken van onderwijsprogramma's, over de opleiding van leraren en over vernieuwingen op het gebied van opvoeding tot internationaal begrip, vrede, mensenrechten en democratie, (b) in het te redigeren handboek over leidende beginselen voor de overdracht van vredeswaarden;

Verzoekt daatoe de Lidstaten te rapporteren betreffende activiteiten, ondernomen als gevolg van de resolutie 11.11 van 1985, vooral met betrekking tot de studieprogramma's betreffende Esperanto en de resultaten daarvan.

SLEUTELGAT

Aan de redactie van MONATO

Reeds vele jaren laat ik geregeld mijn stem horen op de discussiepagina van de provinciale krant *Falu-Kuriren* in Dalekarlio (Zweden). Niet zelden gebruik ik informatie die ik aantrof in Esperantotijdschriften, voornamelijk in MONATO. Enkele maanden geleden wilde ik wat reclame maken voor MONATO. Ik zond twee artikeltjes aan *Falu-Kuriren*, waarbij ik vermeldde dat het een vertaling betrof uit MONATO, een onafhankelijk maandblad over politiek, economie en cultuur in het Esperanto en uitgegeven in België. Maar FK publiceerde mijn vertaling niet.

Enige tijd later gebruikte ik één van die vertalingen in een ander artikel, dit keer echter zonder enige vermelding van MONATO of Esperanto. Ditmaal vond het artikel zonder enig uitstel zijn weg naar de discussiebladzijde!

Is Esperanto nog steeds zo'n gevaarlijke taal, dat zelfs de loutere vermelding van zijn bestaan de publicatie van een artikel in de weg staat?

Erasmus-student in Esperantujo?

De meeste ontmoetingen van en voor esperantisten hebben een dubbel doel: enerzijds iets leren en anderzijds mensen van verschillende landen bijeenbrengen om zo vriendschapsbanden tot stand te brengen. Er zijn bijeenkomsten rond één bepaald thema, met lezingen, werk- en discussiegroepen... Het meest weerkerend programmapunt is echter de cursus – al dan niet voor beginners, op verschillend niveau, afhankelijk van de doelgroep.

Wie nog geen vaste plannen heeft voor de zomermaanden kan best eens terugbladeren in ons vorige nummer. Als je snel kan beslissen, kan je nog inschrijven voor één van de zomercursussen in *La Chaux-de-Fonds* (Zwitserland) tegen halve prijs. De inschrijving moet echter ten laatste op 1 juli binnen zijn! Deze korte maar intense cursussen duren meestal maar vijf dagen en worden ingericht tussen 10 juli en 5 augustus.

Een andere goedkope manier om Esperanto te verwerven wordt aangeboden in de *Zomer Esperantoschool in Poprad* (Slovakije). De cursus duurt wel langer: van 3 tot 16 juli of van 7 tot 20 augustus. Er wordt gewerkt in 4 groepen: beginners; cursus om te leren spreken; conversatiecursus; seminarium. De prijzen zijn laag: deelname 16 USD; overnachting, van 39 USD (= ± 1400 BEF) (slaapzaal) tot 65 USD (= ± 2600 BEF) (éénpersoonskamer); eetmalen, 65 USD en dit voor de hele periode.

Voor een onderlegd esperantist ligt er nog een voorstel op tafel om – tegen vergoeding – een uiteenzetting te geven over het taalgebruik in België tijdens de Conferentie over het Taalgebruik bij Minderheden in het kader van het Europees Esperanto-Festival in Budapest, van 15 tot 22 juli.

De Hongaarse Esperantojeugd organiseert een Internationale Jeugdweek van 15 tot 21 juli in Köszeg, een middeleeuws stadje, vlakbij de Oostenrijkse grens. Men wil zich vooral bezighouden met Hongaarse en Esperanto-tradities. Uiteraard voorzien de organisatoren heel wat kleurrijke ontspanningsmomenten. De deelnameprijs varieert tussen 150 à 240 DEM (= ± 3000 à 5000 BEF).

Eind juli en begin augustus trekken onze meest ondernemende leden naar Korea om er o.a. deel te nemen aan het 79ste Esperanto Wereldcongres in Seoel (23 tot 30 juli) respectievelijk 50ste Internationaal Jongerencongres in Chonan (30 juli tot 6 augustus). Over de geruchten van een gevaar voor oorlog tussen Noord en Zuid-Korea schreef de congressecretaris na zijn terugkeer uit Seoel: „Geen enkel spoor van dergelijke spanning in de straten van Seoel. Die bestaat enkel in de kranten en op de televisie. Zij hebben ‚nieuws' nodig dat wapens doet verkopen."

De ontmoetingsplaats voor alle actieve Vlaamse esperantisten is de Limburgse Dag in Stokkem op zaterdag 20 augustus. Een ideaal moment om esperantisten van andere clubs te leren kennen en ervaringen uit te wisselen in een gezellige, ongedwongen en feestelijke sfeer. Op de achterkaft vindt u het volledige programma.

Voor „trekkers" en liefhebbers van mooie natuur vermelden we de ontmoeting in Bourg St-Maurice (Frankrijk), van 26 augustus tot 2 september, met voornamelijk lange wandelingen. Prijs voor deelname, logies en alle maaltijden: 850 FFR (= ± 5400 BEF).

Reserveer in uw agenda alvast 23 oktober voor een Drielandenontmoeting in Comblain-au-Pont. De bijeenkomst begint om 9 uur in het Gemeentelijk Centrum (Rue du Grand Pré 25). 's Morgens bezoekt men de grotten van deze gemeente en een voormalige steengroeve. De namiddag wordt opgevuld met een lange wandeling op zoek naar geologische bezienswaardigheden. Uiteraard eindigt alles met een gezellig samenzijn. id

Le défi des langues

Le défi des langues. Du gâchis au bon sens – De uitdaging aan de talen. Van een knoeiboel tot het gezond verstand

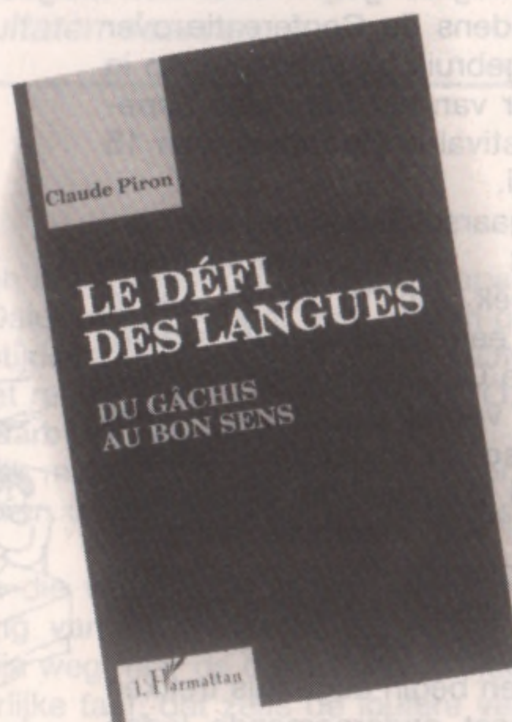
Over dit nieuwe boek van Claude Piron, in het Frans, verscheen een bespreking in Franca Esperantisto, waarvan hier gedeeltelijk de vertaling.

In dit boek van 336 bladzijden, met zijn mooie blauw-geel-witte kaft, analiseert Claude Piron, één van de meest vooraanstaande pleitbezorgers van het Esperanto, de ware kostprijs van het taalonderwijs; de enorme, maar vaak hopeloze, inspanningen van de miljoenen taalstudenten in de wereld; de uitermate overdreven uitgaven voor vertolking en vertaling in de handel en... de internationale politieke en dienstverlenende organisaties.
Gedetailleerd en gedocumenteerd, als een echte adviseur, benadrukt hij alles wat normaal gesproken elke betrouwbare handelaar of verantwoordelijke politicus zou afschrikken of zelfs ontmoedigen. Hij informeert alle ouders over de minieme resultaten die van de huidige taalonderwijssystemen kunnen worden verwacht.
Hij beschrijft de opgepoetste schijnhulpmiddelen die onze maatschappij uitgewerkt heeft, om maar niet de vraag in overweging te moeten nemen waarop nochtans sinds enkele decennia een kant en klaar, en uitgeprobeerd, antwoord werd gegeven: de oplossing van doctor Zamenhof, het Esperanto.
Het boek van Claude Piron wordt ongetwijfeld ons beste argumentatie-instrument tegenover de instanties die wij zullen ontmoeten ter gelegenheid van congressen, debatten, interviews of verkiezingsvoorbereidingen. *Le défi des langues* is geen grammatica, ook geen basis-presentatie of pamflet... Het boek herneemt de vele onderzoeksverslagen van Piron zelf, en van andere competente esperantisten, maar ditmaal ingebed in een echte studie. Zo wordt dit boek een referentiewerk. Claude Piron brengt ermee ook hulde aan alle esperantisten die gedurende een eeuw met vasthoudendheid en inzet de fakkel hebben hooggehouden en doorgegeven door de taal te leren, te onderwijzen, er in te schrijven, ervoor te werven, te onderzoeken, te informeren in een wereld die hen jaar in jaar uit, tot op de huidige dag, als utopisten bleef bestempelen.
Wordt het onze argumentatiebijbel? Dat is zeker niet zijn bedoeling. Maar het wil onze tegenstanders op zijn minst dwingen eerst eens na te denken, vooraleer kritiek te spuien. Het boek is in het Frans geschreven en door een commerciële uitgeverij op de markt gebracht.

Het is gericht op esperantisten die het Frans beheersen en bevat een compilatie van gecontroleerde feiten en rapporten. Het werkt richt zich tot bibliotheken en belangrijke instellingen die worden geraadpleegd door de eminentste linguïsten en onderzoekers,... en natuurlijk spreekt het ook hen aan die menen dat het huidige mondiale communicatiesysteem lamentabel en tijdrovend is. jlt (vert. gvd)

Le défi des langues. Lharmattan, Parijs, 1994. Prijs: 1200 BEF + verzendingskosten, verkrijgbaar bij FEL.

Welke paarden voor de wagen?

Tijdens „Pentekosto '94" – het cultureel weekeind dat FEL te Antwerpen organiseerde en dat trouwens een grandioos succes is geworden – stelde ik de redactie van *Horizontaal* voor een nieuwe rubriek te starten. De bedoeling ervan is om met de lezers van ons blad een echte discussie te openen.
Een maatschappij kan volgens mij niet echt goed functioneren zonder een bepaalde vorm van kritiek, zonder debat. Waarom trouwens, heeft iedere, zichzelf respecterende, democratie een parlement, waarin eenieder, hetzij burger, hetzij proleet, zijn of haar wil kan laten vertegenwoordigen. Of dit nu altijd zo goed slaagt, is reeds een debat op zich. Het is dan ook evident dat een tijdschrift van waarde, wat *Horizontaal* zeker is, een pagina ter beschikking stelt voor die esperantisten, die een „kritische blik" willen werpen op hun eigen Vlaamse Esperantobeweging, en dit in de breedst mogelijke zin.
De bedoeling is natuurlijk niet een roddelrubriek te beginnen waarin de een de ander belachelijk maakt; schelden of beschuldigen is helemaal uit den boze. Wat wel kan, of zou moeten kunnen, is een kritisch standpunt innemen ten opzichte van iets of zelfs iemand; ook het verkondigen van „eigen waarheden" kan volgens mij geen probleem zijn, zolang je er maar van blijft uitgaan, dat „de waarheid" nooit absoluut is. Men zegt wel eens dat de waarheid in het midden ligt, maar dat is voor mij reeds een discussie op zich.
Om de redactie een handje toe te steken, stel ik mezelf kandidaat om deze rubriek te coördineren. Brieven voor de rubriek kan je sturen naar Jacques Schram, Hof ter Bekestraat 49, 2018 Antwerpen. Schrijf je liever naar ons vertrouwde adres op de Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, dan is dit ook geen probleem – vermeld in dat geval wel: Horizontaal, t.a.v. Jacques Schram. Ik zeg dus maar, „in de pen klimmen Estimataj Esperantistoj", laat zien dat kritische geesten massaal in de Esperantowereld te vinden zijn.
De spits afbijten, doe ik met graagte zelf, met zoals het hoort, een „zachte" kritiek op de hoogste bomen, de voorzitter en het bestuur van F.E.L., een bestuur, waarvan ik zelf deel uitmaak, zij het wel als „papieren tijger".

„Aan de bestuurders van F.E.L.,"
Jullie eerste vergadering stond in het teken van de nieuwe strategie, die het Esperanto een grotere bekendheid zou moeten geven bij het publiek. Er werd gekozen voor het aanschrijven van de Vlaamse politici, die zich kandidaat stellen bij de volgende Europese verkiezingen, en er werd hen gevraagd wat hun mening is over het Esperanto, en of het hun steun verdient (zie de brief die verscheen in ons vorig nummer op p. 11).
Vandaag, het is als ik deze zinnen schrijf 5 juni 1994, ontving ik de brochure waarin ik het povere resultaat lees. Het is in één woord: bedroevend, ondermaats, duidelijk het antwoord van beroepspolitici.
De brief die mij het meest aanspreekt, is die van Willy Courteaux. Maar wat blijkt nu, de heer Courteaux, die de meesten onder jullie zich zullen herinneren als „De man in het venster" in het ruim verspreide en gelezen weekblad Humo, is niet echt een politicus, maar een filosoof, een denker. Hij steekt zijn bewondering voor het Esperanto niet onder stoelen of banken. Nog verleden jaar sprak ik hem op de alternatieve boekenbeurs „Het Andere Boek" in Antwerpen. Vol bewondering bekeek hij de Zamenhof-vertaling van het werk van Shakespeare, met de ogen van een kenner natuurlijk, hijzelf heeft immers vrijwel het hele œuvre van deze grootmeester in het Nederlands vertaald. Hoewel hij zelf geen esperantist is – maar taalkundig wel een virtuoos – kon hij die vertaling naar waarde schatten en verbaasde hij zich over de flexibiliteit, de kracht en de rijkdom van onze wereldtaal.
Willy Courteaux, die terloops vermeld de hoofdredacteur is van „Het Vlaams Marxistisch Tijdschrift" is niet zo maar een profi, geen politicus die met holle frasen de mensen ijdele beloften doet, maar een filosoof en denker die met de hulp van andere intellectuelen tracht een tegenpool te vormen in de politieke arena. Zijn invloed als amateur-politicus is volgens mij niet zo belangrijk, maar zijn mening als erudiet Vlaming heeft minstens evenveel waarde als die van dat andere zwaargewicht, Umberto Eco.
Samengevat zou ik durven stellen, dat wij moeten vermijden dat de „Partij, die zegt wat u denkt" zich enkel uit electoraal eigenbelang het alleenrecht tracht toe te eigenen om voor het Esperanto publiciteit te maken of de taal te gebruiken – dat recht heeft Zamenhof immers hoogst persoonlijk aan iedereen toegekend. Als zoiets toch zou gebeuren, dan wordt een immens debat rond de „neutraliteit" van F.E.L. onvermijdelijk, en of wij aan een dergelijk debat behoefte hebben om de rubriek „Op de punt van de tong" vol te krijgen, betwijfel ik ten zeerste. js

In de toekomst gekeken

George Orwell is met zijn boek „1984" wereldberoemd geworden. Het was een vooruitblik van een goede 35 jaar en natuurlijk is zijn voorspelling niet 100 % juist gebleken, maar toch lijkt zijn visionaire kwaliteit bewezen en lijkt het toekomstbeeld dat hij schetste zich als maar meer te verwezenlijken. Toevallig viel ons een tekst in handen van onze nieuwe voorzitter, geschreven in 1964 en gericht op 1984. Omdat dit nummer toch al vol staat met artikels over de Europese Unie, leek het ons een geschikt moment om ook dat artikel hier opnieuw af te drukken. Vervang in de tekst 1984 door 1994 en oordeel zelf...

In de toekomst kijken

Als ik een blad van de Europese beweging zie, vraag ik me dikwijls af hoe dit blad er zal uitzien twintig [lees 30] jaar later.

Profeet spelen is altijd gevaarlijk. Toch kan ik soms niet aan de verleiding weerstaan om eens te fantaseren hoe een artikel zou zijn in „Europa Eén" van het jaar 1984 [lees 1994].

Volgt ge me mee op het frivole pad van de fantasie?

„Nu Finland ook lid geworden is van de Verenigde Staten van Europa, kan het niet lang meer duren of het zoveelste incident zal gebeuren over het gebruik der talen. De Finnen, die vroeger jarenlang gestreden hebben voor de erkenning van hun taal, eerst tegen het Russisch, daarna tegen het Zweeds, eisen natuurlijk terecht dat hun taal even zoveel rechten zal hebben als de andere, zelfs al kent niemand haar buiten Finland. Dit brengt het aantal gebruikelijke talen van Verenigd Europa al op vijftien. Niemand kan het nog bijhouden en men vindt haast niemand die tolk kan spelen om Fins te vertalen in Nederlands of in Grieks. Ontzagelijke sommen zullen weerom moeten worden uitgegeven voor deze toevallige specialisten, en ook zij zullen niet in staat zijn echte vaktermen te vertalen.

De talenchaos wordt met de dag groter. Wat zal het worden als de Balkanlanden, nu ze sinds enige jaren de Russische hegemonie ontsnapt zijn, ook gaan aansluiten? Intussen blijven volksminderheden het recht eisen dat ook Fries, Bretoens, Baskisch e.a. zullen worden erkend. De ganse administratie dreigt te verstikken in die babeltoren, en meer dan de helft van de kosten gaan aan vertalingen.

Twintig jaar geleden waren er nog maar vier talen en toen bestonden er nog mensen, die verschillende van die talen kenden. Maar ook deze die drie of vier van de Europese talen kennen, zijn nu zeldzamer geworden ten gevolgve van de internationale omstandigheden, die geleid hebben tot het leren van Russisch, Chinees en Arabisch.

Het is een noodlottige oplossing geweest één der talen van de gemeenschap tot taal van de Verenigde Staten van Europa te verheffen, zoals dit gebeurd is met het Engels, na de aansluiting van Groot-Brittannië. Reeds langs verscheidene kanten worden nu manifestaties gemeld tegen de voorrechten die aan de Engelsen worden toegestaan. Ten allen kante beseft men dat de Engelsen overal de beste posten krijgen, en geen andere taal willen leren. De toestand herinnert sterk aan de crisis, die zich vroeger in België afspeelde, waar men zich verzette tegen de benoeming van Franstaligen op allerlei hogere plaatsen. Zal een zelfde crisis ook in Europa ontstaan ten gevolge van het Engels?

Gelukkig zijn er bij de jongeren velen die de internationale naijver kunnen verwijderen door de internationale taal Esperanto te gebruiken. We hopen dat dit gebruik ook algemeen zal doordringen bij de ouderen. Maar helaas deze laatsten hebben de tijd niet meer om nog een taal te leren. Hadden zij twintig jaar geleden ook Esepranto geleerd, dan zou het nu veel vlotter gaan in Europa.

Vele jongeren van thans werpen een blaam op hun voorgangers. Zij verstaan niet waarom men twintig jaar geleden voor Europa streed, zonder te beseffen dat één van de belangrijkste moeilijkheden schuilde in de verscheidenheid van de talen. Vooral in België had men meer dan waar ook de gelegenheid om dit te beseffen."

Tot daar het artikel. Wat zal 1984 ons brengen? Welke blaam zal het nageslacht op de huidige strijders werpen? Zal ik een profeet zijn geweest, ja of neen?

W. De Smet

*uit **Europa Eén** nr. 12, 13 juni 1964*

En onze conclusie? Over Europa heeft Wim De Smet gelijk gehad. Wat het Esperanto betreft... nu ja, wij staan nog altijd even ver als toen en vinden het al een hele prestatie wanneer een handjevol politici zich verwaardigt te verklaren dat als zij verkozen worden zij „misschien ooit wel eens een standpunt ten voordele van het Esperanto zullen formuleren". Het lijkt verdomd veel op het liedje van wijlen Louis Neefs... „Als ik ooit eens vijf minuten tijd had..." Iedere lezer is allicht mens genoeg om te weten wat dat betekent. gvd

Het artikel hieronder maakt deel uit van een campagne voor Esperanto. Die campagne was een initiatief van de auteur van het artikel, Claude Piron. Hij werd kort voor de Europese Verkiezingen gevoerd en een groot aantal landen-verenigingen van de 12 lidstaten namen eraan deel. Bij ons verscheen de tekst in de krant *De Morgen* als betaalde advertentie.

Wie verdient onze voorkeur?

Wie durft de taalbarrière slopen? Zij, die met de mond de veeltaligheid belijden, dringen ons *de facto* de studie van het Engels op... hoewel we het toch nooit volledig zullen beheersen. De ondergeschikte positie, waarin die politiek ons plaatst, is in strijd met onze waardigheid.

Het *LINGUA*-programma lost niets op. Hoe kan een Deen die vlot Duits en Engels beheerst, spreken met een Griek die voor Italiaans en Frans gekozen heeft?

In de instellingen van de Europese Unie worden dagelijks zo'n 3,6 miljoen woorden vertaald; elk woord kost ongeveer 12,- fr.[1] En toch is er geld tekort voor sociaal waardevolle programma's.

Is het probleem dan onoplosbaar? Neen! Er bestaat een oplossing; ze is goedkoop, democratisch, mentaal aantrekkelijk, en ze werd voorgesteld door Umberto Eco[2]: Esperanto. Uit vergelijkingen - uitgevoerd in de dagelijkse praktijk - tussen die oplossing en zijn rivalen (gebruik van het Engels, simultane vertaling, e.a.) kan men besluiten dat Esperanto die andere verre overtreft. Zij die deze realiteit ontkennen, hebben nooit de verschillende communicatiesystemen in de praktijk met elkaar vergeleken; zij missen dus elke geloofwaardigheid. En zij die beweren dat het Esperanto het leren van andere talen in het gedrang brengt, leiden het publiek om de tuin: de ervaring leert dat het Esperanto de interesse voor andere talen stimuleert en hun verwerving vergemakkelijkt.

Wij eisen de oplossing die bewijst het meest efficiënt te zijn en die het meeste respect voor andere culturen opbrengt. Wij stemmen alleen voor kandidaten die zich bewust zijn van het taalprobleem en bereid zijn de discriminatie waaronder het Esperanto totaal onterecht lijdt, tegen te gaan.

1. Claude Piron, *Le défi des langues* (uitg. L'Harmattan, Parijs, 1994), blz. 39.
2. *La bustina di Minervo*, L'Espresso 11 oktober 1992.

Meegedeeld door Vlaamse Esperantobond, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen. Tel. 234.34.00; Fax.: 233.54.33.

Even voorstellen

Tijdens de laatste jaarvergadering werd een nieuw bestuur gekozen. Om de band tussen bestuur en leden nauwer aan te halen, stellen we deze nieuwe bestuursleden – onder wie toch enkele oudgedienden – aan onze lezers voor.

Wim M.A. De Smet, voorzitter

Wim (Willy) M.A. De Smet werd op 26 maart 1994 tot voorzitter van de Vlaamse Esperantobond gekozen. Hij werd geboren in Antwerpen in 1932 en woont thans in Kalmthout. Hij is doctor in de wetenschappen, afdeling dierkunde (KUL) en doctor in de natuurwetenschappen (AIS). Verder heeft hij nog twee andere universitaire diploma's. Hij is gehuwd en vader van zes kinderen.

In zijn loopbaan is Wim De Smet verbonden geweest aan het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (NFWO), aan het Rijksuniversitair Centrum Antwerpen (RUCA) en de Universitaire Instelling Antwerpen (UIA), aan het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN) als departementshoofd en sinds 1986 aan het Algemeen Bestuur voor Ontwikkelingssamenwerking (ABOS) met opdrachten in Rwanda, Suriname en Gabon. In het begin van zijn loopbaan was hij ook werkzaam in het middelbaar en niet-universitair hoger onderwijs. Sinds 1983 maakt hij deel uit van het docerend corps van de Internationale Academie voor Wetenschappen in San Marino, een instelling waar de meeste cursussen in het Esperanto worden onderwezen.

In zijn wetenschappelijk werk is zijn aandacht gegaan naar studies over vogels, Afrikaanse fauna, zeezoogdieren, ontwikkeling van vissen, anatomische structuren, terminologiezaken e.a. Gedurende enige jaren was hij, namens de Belgische regering, waarnemer in de internationale commissie voor regeling van de walvisjacht. Hij was ook de Belgische deelnemer in de Europese studiegroep over de zeehonden. Hij is lid van diverse wetenschappelijke verenigingen en was gedurende zeven jaar voorzitter van de Vlaamse Vereniging voor de Bestudering van de zeezoogdieren. Hij maakte studiereizen naar Zuid-Afrika, Italië, Zweden, Nederland en Denemarken en gaf lezingen aan universiteiten in Canada en Brazilië. Eén van zijn wetenschappelijke werken werd in 1975 gehonoreerd met de Henri Schoutedenprijs van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België en een andere studie in 1978 met de UMEA-prijs.

Ondanks deze bezigheden is hij ook op tal van andere vlakken actief, o.a. natuurbehoud, taalproblematiek en bevordering van het Esperanto. Als waardering voor deze veelzijdige activiteiten – maar vooral voor zijn ijveren voor een nieuwe vorm van nomenclatuur in de biologie – kende het „International Biographical Institute" van Cambridge (GB) hem in 1991 de titel toe van „International Man of the Year" (Internationaal Man van het Jaar). In eigen land is hij onderscheiden met de titel van Officier in de Leopoldsorde.

Het Esperanto neemt een groot deel van zijn belangstelling in. Al beheerst hij zelf verscheidene talen, toch beseft hij ten volle dat de wereld behoefte heeft aan een eenvoudige taal, die tot geen enkel volk behoort en die voor alle mogelijke contacten tussen mensen van verschillende landen de omgangstaal zou moeten zijn. Vanuit die overtuiging is hij gedurende meer dan 35 jaar een voorvechter geweest van de verspreiding van de internationale taal Esperanto, en heeft hij in de Esperantobeweging reeds vele verantwoordelijke functies vervuld. Met het voorzitterschap van de Vlaamse Esperantobond – aan de oprichting waarvan hij indertijd een belangrijke bijdrage heeft geleverd – neemt hij opnieuw zo'n belangrijke functie op zich. Zo wordt hij de tweede voorzitter, na Edward Symoens, die stamt uit de Kalmthoutse Esperantogroep, la Erikejo. Van die groep is hij trouwens ook de oprichter geweest. In oktober 1977 nam hij het initiatief tot een colloquium „Verleden, Heden en Toekomst van de Esperantobeweging in Vlaanderen", dat aan de basis heeft gelegen van de uiteindelijke oprichting van de Vlaamse Esperantobond. Nu zal hij de directe verantwoordelijkheid dragen om uit te voeren waarvoor hij tijdens dat colloquium zo vurig heeft gepleit: de Esperantobeweging doorlopend aanpassen aan de behoeften van de tijdsgeest en zo nodig nieuwe structuren invoeren.

Roland Rotsaert, penningmeester

Het grootste gedeelte van mijn beroepsleven (bijna 17 jaar) heb ik doorgebracht in het bankwezen. Daar moest ik, zeker in de laatste jaren, voortdurend vaststellen dat van de reclameslogans die beweren dat de bank goed voor zijn klanten zorgt, helaas zeer weinig klopt. Omdat liegen niet mijn sterkste kant is, heb ik de sector uiteindelijk vaarwel gezegd. Na enkele jaren in het RUCA te Antwerpen (secretariaat en boekhouding), werk ik nu bij een controle-instantie te Brussel.

Een eerste poging om Esperanto te leren ondernam ik reeds in 1969, maar het heeft uiteindelijk

tot 1980 geduurd voor ik de taal werkelijk onder de knie had. Enkele jaren daarna werd ik aangeduid als vertegenwoordiger van de Westvlaamse groepen bij het bestuur van de Vlaamse Esperantobond. Zo werd ik geleidelijk effectief bestuurslid. Dat ik werd aangezocht als penningmeester en dat ik die functie heb aanvaard, is gezien mijn beroepservaring een logische beslissing.
De eigenlijke boekhouding van de Vlaamse Esperantobond wordt bijgehouden door het vast personeel. De rol van de penningmeester bestaat erin die boekhouding te controleren en de periodieke cijfergegevens te analyseren om zo de evolutie van de financiële situatie van de bond in de gaten te kunnen houden en zo nodig bij te sturen.
Zonder er echt naar te zoeken, heb ik ook nog enkele andere taken binnen de Esperantobeweging gekregen. Ik ben medestichter van IKEF (Internacia Komerca kaj Ekonomia Fakgrupo), een vereniging met een honderdtal leden die het gebruik van het Esperanto in handel en economie wil bevorderen. IKEF heeft talrijke contacten met Oost-Europa en China. Uit deze contacten is o.m. gebleken dat er een grote behoefte bestaat aan meer kennis over het westers economisch systeem. Er bestaan weliswaar vele internationale projecten voor bijscholing op dit vlak, maar helaas bereiken deze zelden de personen die de informatie het meest nodig hebben. Daarom heeft IKEF het plan opgevat om een reeks brochures uit te geven, waarin telkens een aspect van ons economisch systeem in begrijpelijke taal wordt uiteengezet. Zij zoeken daarvoor naar degelijke basisteksten die in het Esperanto kunnen worden vertaald.
Na het ontslag van Stefan Maul als hoofdredacteur van *Monato*, werd mij gevraagd om de redactie van de rubriek „Economie" van dat tijdschrift te verzorgen. Het is een interessante opdracht, die echter meer tijd vraagt dan aanvankelijk verwacht.
Tenslotte zou ik in de komende maanden wat tijd willen investeren in het bekendmaken bij de plaatselijke groepen van het BBS (bulletin board system, „bultenejo" in het Esperanto) van de Vlaamse Esperantobond. Dit BBS is momenteel nog in een experimentele fase, maar over enkele maanden moet het voor iedereen die over een computer en een modem beschikt mogelijk zijn om op elk ogenblik actuele informatie over Esperanto op te vragen of berichten aan het Esperantocentrum door te geven.

Ingrid Lievens, interne contacten, tijdschriften
Ingrid Lievens is Gentse, 41 jaar en ongehuwd. Ze studeerde fysica en geeft les in een school waar van een leerkracht meer wordt verwacht, dan alleen maar wetenschap onderwijzen. Naast het Nederlands beheerst ze ook Frans, Engels, Duits en Esperanto, maar niet allemaal even vlot. Haar vrije tijd besteedt zij aan reizen – liefst naar landen waar het wat warmer is – en aan het lezen van „fantasy"-verhalen.
Haar Esperantocarrière begon in 1982 – het jaar van het Wereldcongres te Antwerpen. Reeds tijdens haar tweede cursusjaar werd ze bevorderd – of opgevorderd (? red.) – tot bestuurslid van La Progreso, een taak die ze met veel enthousiasme en inzet waarneemt. Ze is ook verantwoordelijk voor het clubtijdschrift en ze leidt – in duo-baan – de Esperantocursus. Af en toe leidt ze esperantisten rond door Gent, maar deelname aan congressen is niet haar favoriete bezigheid. Toch gaat ze deze zomer naar Tallinn en zal ze voor de eerste maal Esperanto op reis gebruiken.
Ingrid is een echte nieuwkomer in het FEL-bestuur. Ze zal verantwoordelijk zijn voor de tijdschriften en voor de contacten met leden. Ideeën en commentaar zijn bij haar altijd welkom. Vooral die wisselwerking tussen mensen is haar stokpaardje, immers haar vaste overtuiging is dat Esperanto vooral de verstandhouding tussen mensen moet bevorderen.
Ingrid woont te 9041 Oostakker, Oudebareelstraat 10.

Jacques Schram, huismeester
Ik werd geboren op 2 maart 1946, ben diamantbewerker van beroep, een beroep dat ik met gemengde gevoelens uitoefen. Diamant, teken van macht en rijkdom, glanzend koolstof waarvoor men de natuur massaal verkracht opdat enkele mensen zich zouden kunnen versieren.
Antimilitarist die niet-begrijpend elke dag het feuilleton „nieuws" volgt en vol walging naar oorlog, honger en onderdrukking kijk. Anarchist door mijn afkeer voor grenzen, begrenzing en machtsstructuren.
Groot bewonderaar van mensen als Leo Tolstoj en Bertrand Russell; met Jean-Paul Sartre of George Orwell had ik graag eens gediscussieerd. De man van de grote waarheid nu is, volgens mij, Noam Chomsky – niet de taalkundige, maar de politieke filosoof.
Het woord „Esperanto" leerde ik kennen door een folder gekregen op een natuurbeurs. Die folder heb ik 1000 maal gelezen en 10 jaar in een la laten liggen. Mijn jarenlang engagement bij „de vakbond" – wat een uitvlucht – liet mij echter geen ruimte voor wat dan ook. De onderdrukkende structuur van die vakbond leidde ten laatste tot een absolute breuk. De weg naar het Esperanto

lag open...
Na een mislukte poging met de nochtans voortreffelijke cursus „Esperanto Programita", bleef er mij maar één mogelijkheid meer over: Alex Humet, André Staes en Chris Declerck... of drie jaar Quellinstraat, paŝon post paŝo.
De taal hebben zij mij geleerd, de gedachte achter de taal, de „interna ideo", de woorden die vervat zitten in de filosofie Esperanto: tolerantie, antiracisme en vriendschap, waren reeds jaren mijn ideologie.
Ik ben nu, vier jaar later, een kritisch esperantist, lid van UEA, als linkse rakker natuurlijk ook SATano. Na één jaar ondervoorzitter, werd ik dit jaar verkozen tot voorzitter van La Verda Stelo, de goed draaiende afdeling uit Antwerpen met zijn vele actieve leden.
Mijn hoop op de toekomst: dat grenzen van macht mogen vervagen door de kracht van het Esperanto, en vooral door de samenwerking van de esperantoverenigingen.

Johan Van Eenoo, secretaris
Ik ben geboren te Beernem op 28 juli 1956 onder het sterrebeeld Leeuw. Mijn ouders woonden in Oostkamp (Moerbrugge) en daar ben ik dan ook opgegroeid. In 1979 studeerde ik af als vertaler-tolk (Nederlands-Frans-Engels-Duits) aan het Hoger Technisch Instituut te Brugge. Momenteel werk ik bij het Historisch Fonds van de Brugse stadsbibliotheek.
Met mijn echtgenote, Marleen Dewulf, die kantlerares is, woon ik in de Peperstraat, 72 te Brugge, vlakbij de Jeruzalemkerk, de molens op de Kruisvest, het volkskundemuseum, het Gezellemuseum en het Kantmuseum.
Twintig jaar lang (1974-1994) was ik aktief in de volksdans- en volksmuziekwereld, in de volkskunstgroep „Polka 17" (vroeger „Den Uyl").
Het Esperanto leerde ik vrijwel autodidactisch. Veel lezen, veel schrijven, zinnen en teksten in het Esperanto bestuderen, overschrijven en luidop lezen maakten het mij mogelijk de taal in een relatief korte periode vrij goed onder de knie te krijgen. Ik nam contact op met de Brugse Esperantogroep „Paco kaj Justeco", waarvan ik secretaris werd toen R. Iserentant na 50 jaar de fakkel doorgaf. Intussen werd het mij duidelijk dat Esperanto meer is dan de taal. Niet alleen andere culturen en cultuuruitingen respecteren, maar zichzelf tegelijkertijd ook in zijn cultuur geëerbiedigd weten, is een belangrijke basis van de wereldvisie waarvan het Esperanto het medium is. Deze wederzijdse eerbied waarborgt wederzijds vertrouwen en een basis van samenwerken aan een betere wereld op grond van gelijkheid. Het is wenselijk dat Esperanto-lesgevers dit facet van de Esperantobeweging aan hun leerlingen duidelijk maken.

OPROEP van de penningmeester
De boekhouding van de Vlaamse Esperantobond is – met de uitbreidende activiteiten – geëvolueerd van een eenvoudige VZW-boekhouding tot de ingewikkelde boekhouding van een echt bedrijf met heel wat, ook buitenlandse, schuldeisers en schuldenaren. Hoewel zij voldoet aan de behoeften van het bedrijf, vertoont ze toch een aantal belangrijke tekortkomingen wat de analysemogelijkheden betreft. Bij het personeel en het bestuur is de boekhoudkundige kennis niet voldoende groot, dat zij dat probleem met eigen middelen zouden kunnen oplossen. Een beroep doen op een software-firma die een volledig aangepast boekhoudprogramma zou leveren, is financieel niet haalbaar, nog afgezien van de vraag of zo'n programma beschikbaar is.
Daarom kijken wij uit naar enkele deskundige leden-vrijwilligers die bereid zijn deel uit te maken van een financiële commissie. Ik denk hierbij aan iemand die goed op de hoogte is van het genormaliseerd rekeningstelsel voor handelsondernemingen. Een herwerking van het bestaande rekeningstelsel volgens het genormaliseerd stelsel zou het namelijk mogelijk maken een aantal standaard-analysemethodes te gebruiken. Een andere taak van deze leden zou zijn: de uiteindelijke controle van de jaarrekening die aan de Algemene Vergadering wordt voorgelegd.
Gegadigden gelieve contact op te nemen met de penningmeester of met de directeur van het grafisch centrum.

Alex Humet, vice-voorzitter en verantwoordelijke voor de uitgaven
Alex Humet: oorsprong: Catalaan; opleiding: wiskundige; Esperanto-achtergrond: ex-vrijwilliger in het centraal kantoor van de Esperanto wereldbond; beroepsactiviteit: „specialist" in internationale verzekeringen; familiale toestand: echtgenoot en vader van drie kinderen; plaatselijke activiteit: uittredend voorzitter van de Vlaamse Esperantobond.
Hij heeft een brede belangstelling voor en dito belezenheid van de Esperantolitteratuur en geeft les in het eerste jaar van de officiële Esperantocursus in het stedelijk onderwijs te Antwerpen. Hij is de uitgelezen persoon om de specifieke Esperanto-uitgaven (MONATO en boeken) te coördineren en begeleiden.

Schatten op zolder

Enkele maanden geleden deed de Vlaamse Esperantobond een oproep naar vrijwilligers die bereid waren om af en toe een handje toe te steken als hulp nodig is. Hierop kwamen enkele reacties van personen die bereid zijn om thuis (omdat ze te ver van Antwerpen wonen) teksten in te tikken of te corrigeren, bestanden te controleren... Het probleem is echter dat ze niet over een eigen computer beschikken, iets wat voor dergelijke taken een onmisbaar hulpmiddel is geworden.
Daarnaast zijn er ook nog verscheidene medewerkers (o.m. uit Oost-Europa) van MONATO, het internationaal tijdschrift uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond, die hun manuscripten noodgedwongen in handschrift afleveren, omdat zij niet over de middelen beschikken om zich een PC aan te schaffen. In de internationale Esperantopers verschijnen trouwens geregeld oproepen van groepen uit „arme" landen die op zoek zijn naar een PC om hun werking beter te kunnen organiseren.
Het materiaal dat gezocht wordt hoeft niet nieuw te zijn. Een 80286 met harde schijf (en eventueel bijhorende matrixprinter) volstaat. Misschien staat bij u (of bij uw firma) nog iets dergelijks – in goede staat – in de kast. Wellicht kan het, via de Vlaamse Esperantobond een tweede jeugd beleven en nuttig worden gebruikt voor de Esperantobeweging.

Bericht aan de Krekelspaarders

Naar aanleiding van de resultaten van de actie „Krekelsparen" zond het bestuur van de Vlaamse Esperantobond volgend bericht aan de Krekelspaarders

Geachte Krekelspaarder en Esperanto-sympathisant,

Enkele weken geleden heeft Netwerk Vlaanderen 64 321 frank overgeschreven op de rekening van de Vlaamse Esperantobond. Dit is het supplement dat de ASLK aan onze vereniging uitbetaalt bovenop de normale intrest van in totaal 89 krekelspaarders.
Het bestuur en het personeel van de Vlaamse Esperantobond dankt u van harte voor uw medewerking aan het project. Op deze wijze ondersteunt u onze werking in eigen land en maakt u het mogelijk om publikaties tegen gunstprijs ter beschikking te stellen van esperantisten in minder rijke landen.
In het bijzonder danken wij de krekelspaarders die ook een gedeelte van hun interest afgestaan hebben.

Wil u volgend jaar ook zo'n bedankje ontvangen, aarzel dan niet je alsnog aan te melden als Krekelspaarder, Of misschien is er in uw omgeving nog iemand die op deze wijze zijn sympathie voor Esperanto wil tonen. Stuur het formulier dat u onderaan deze pagina vindt ingevuld terug aan de Vlaamse Esperantobond, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.

Ik word krekelspaarder. 80/30

Naam ____________________

Adres ____________________ Postnummer en gemeente ____________________

Plaats en datum van geboorte ____________________

Nummer van de ES-Rekening waarop ik aan Krekelsparen wens te doen:

____________________ als het om een bestaande rekening gaat

____________________ als het om een nieuw geopende rekening gaat

☐ Ik wens mijn volledige intrest te behouden, of

☐ Ik wens de Vlaamse Esperantobond een steuntje extra te geven (vanaf 1000 BEF: fiscaal attest) door een gedeelte van mijn intrest af te staan, te bedrage van ☐ 1/10de van de intrest ☐ 1/2de van de intrest ☐ 1/4de van de intrest ☐ de hele intrest

krekelsparen

Datum ____________ Handtekening ____________

Ik geef volmacht aan de Netwerk-verantwoordelijke om op bedoelde ES-Rekening de intrest-berekening te consulteren. Ik noteer dat Netwerk zich daarbij verplicht tot de strikste confidentialiteit.

De teksten met de gegevens over de programma's van de clubs moeten op de redactie toekomen vóór 1 augustus 1994. De publikatie van redactionele teksten gebeurt gratis. Voor advertenties raadplege men het Esperantocentrum te Antwerpen.

ANTWERPEN
La Verda Stelo
Alle programma's hebben plaats in het Esperantohuis, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, in het clublokaal op de eerste verdieping. De clubavond begint om 20.00 uur. Het clublokaal is toegankelijk vanaf 18.30 uur.

vrijdag 1 juli: Cor Van Ekelenburg leest voor uit eigen werk.
vrijdag 8 juli: INTERNATIONALE AVOND: Geraldo Mattos (Brazilië) bezoekt onze club. Hij spreekt over „Het werkwoordsysteem in het Esperanto."
vrijdag 15 juli: Discussie-vergadering, het thema wordt tijdens één van de voorgaande vergaderingen vastgelegd.
vrijdag 22 juli: *Okulfrapaĵoj* elke aanwezige vertelt over een bijzondere gebeurtenis die hij/zij heeft meegemaakt: vreemd, leuk, gek, prettig, ... in één woord: in het oogspringend.
vrijdag 29 juli: Vanaf 29 juli tot 19 augustus speciaal „Zomerprogramma zonder pretentie" o.l.v. Jules Verstraeten en Denise Parente. De aanwezigen houden zelf een korte lezing, prezenteren een leuke tekst, zingen een liedje... telkens 10 à 15 minuten. Vooruit aan de slag, wie weet is het het begin van een schitterende sprekersloopbaan.
vrijdag 5 aug.: „Zomerprogramma zonder pretentie" (zie 29 juli).
vrijdag 12 aug.: „Zomerprogramma zonder pretentie" (zie 29 juli).
vrijdag 19 aug.: „Zomerprogramma zonder pretentie" (zie 29 juli).
vrijdag 26 aug.: INTERNATIONALE AVOND: Atilio Orellano Rojas (Argentinië) spreekt over „Mythologische vogels in Noord-Argentinië".
vrijdag 2 sept.: Gespreksavond, het onderwerp wordt tijdens één van de voorgaande clubavonden afgesproken.
vrijdag 9 sept.: Deelnemers aan het Esperanto-Wereldcongres in Seoul of aan het SAT-congres te Stražnice brengen verslag uit en vertellen over hun ervaringen.
vrijdag 16 sept.: INTERNATIONALE AVOND: Saskia Veen (Nederland) stelt Sennacieca Asocio Tutmonda (SAT) voor.

GENT
La Progreso
Iedere 4de vrijdag van de maand gewone clubvergadering in chalet „'t Clubke", Griendeplein 1, Gent (nabij het Rabot). De bijeenkomst begint om 20.00 uur. Tijdens het schooljaar zijn er conversatieavonden op de 3de dinsdag van 19.00 tot 20.45 uur in de Volkshogeschool, Bargiekaai 1. Inlichtingen bij Katja Lödör, tel. (09) 230 16 77 of (09) 221 10 02.
In de maanden juli en augustus is er geen programma. Maar enkele leden van de club gaan wel samen op reis naar Tallinn. Verder zijn we ons al volop aan het voorbereiden op het komende seizoen. De Esperantocursus zal voortaan wellicht op woensdagavond gegeven worden. Het programma voor september is op dat punt echter nog onder voorbehoud!
donderdag 7 juli: Vertrek naar tallinn (Estland).
woensdag 7 sept.: Informatie-avond over de cursus.
woensdag 14 sept.: Start van de cursus.
vrijdag 23 sept.: Leden van La Konko (Oostende) en La Progreso ontmoeten elkaar in Oostende voor een vriendschappelijke kwis.

HASSELT
Esperanto Hasselt
We vergaderen normaal gesproken op maandagavond vanaf 20.00 uur in het Cultureel Centrum, Kunstlaan 5. Inlichtingen over het programma kunnen worden verkregen bij Marcel Aerts, tel.: (011) 25 34 67.

Tijdens de maanden juli en augustus zijn wij op vakantie, maar... we zijn natuurlijk wel aanwezig op de Limburgse dag te Stokkem. In september starten we opnieuw met volle moed.
maandag 5 sept.: Praktijklessen Esperanto.

Mijn vereniging wordt krekelspaarder.

Onderstaande gegevens geven de juiste benaming, adres en nummer van de ES-Rekening van de vereniging.

Adres ____

Postnummer en gemeente ____

Mijn naam, adres (en functie in de vereniging) ____

Vak voor de ASLK: Ondergetekende bevestigt dat bovenstaande informatie over de volmachtgever en zijn handtekening conform zijn met de aanduidingen op zijn/haar identiteitskaart.

80/30

(Handtekening + stempel ASLK)

HOUTHALEN
Houthalense Esperantogroep
Iedere 2de maandag van de maand, gewone clubvergadering in het Cultureel Centrum „De Drij Berlengs" (boven de gemeentelijke bibliotheek), Vredelaan 36, Houthalen (Centrum). Programma's beginnen om 20.00 uur, gevolgd door cursus voor beginners. Info bij Alfons Lijnen, tel. (011) 52 20 74.

Op de Limburgse dag na, liggen we tijdens de vakantiemaanden stil, maar reeds het eerste weekend van september staan we er weer.
zaterdag 3 sept.: Hobby- en informatiebeurs in het Cultureel Centrum van Houthalen Oost.
maandag 12 sept.: Algemene vergadering van de Club Houthalen. Voorbereiding van de Info-avond van 4 oktober.

KALMTHOUT
La Erikejo
De 3de donderdag van de maand om 20.00 uur in restaurant Cambuus, Heidestatieplein 10, 2920 Kalmthout, tel. (03) 666 42 58.

donderdag 21 juli: Tuinvergadering bij de heer Erhard Boehme, Plantinlaan 10, 2940 Putte-Stabroek (tel.: 666.64.67) met avondmaaltijd.
donderdag 18 aug.: Wim De Smet vertelt een verhaal: De reis naar São Thomé.
donderdag 15 sept.: De aanwezigen vertellen korte vakantieverhalen en illustreren ze eventueel met foto's.

KORTRIJK
Koninklijke Esperantogroep La Konkordo
De stadsbibliotheek van Kortrijk beschikt over een uitgebreid Esperantofonds. Er is steeds gelegenheid dit fonds te bezoeken na afspraak met Jean-Pierre Allewaert (tel. (056) 20 07 96). Bij hem kan tevens informatie over het programma van de club worden gevraagd.
Clubavonden en cursussen vinden plaats op de laatste donderdag van de maand om 19.30 uur in het CC „De Oude Dekenij", St.-Maartenkerkhof 8.

Tijdens de vakantiemaanden staat het clubleven op non-actief, natuurlijk gaan de leden her en der op eigen houtje kijken wat er in de Esperantowereld zoal te beleven valt.
donderdag 29 sept.: „Inleiding in de Esperantoliteratuur" door Chris Declerck.

LIMBURG
Esperanto Limburg
Bijeenkomsten in ons clubhuis, Ambachtstraat 39, 3530 Helchteren. Programma's beginnen om 20.00 uur.

maandag 25 juli: Voorbereiding van de Limburgse dag in Stokkem aan de Maas.
zaterdag 20 aug.: Limburgse dag, voor het programma, zie elders in dit nummer. Vooraf inschrijven!
maandag 29 aug.: Evaluatie van de Limburgse dag en voorbereiding van cursussen, infodagen en -avonden.
maandag 26 sept.: Esperanto en computer door Albert Claesen. – De vergadering heeft plaats in het Cultureel Centrum „De Drij Berlengs", Vredelaan 36, Houthalen (Centrum).

OOSTENDE
La Konko
De vergaderingen gebeuren in de voormalige stadsschool „Vercamer", Northlaan 14, Oostende-Mariakerke. Inlichtingen bij dhr. André D'Hulster, tel. (059) 80 06 95.

Tijdens de maanden juli en augustus zijn we op vakantie, maar we bereiden dan al wel onze nieuwe cursussen voor, meer daarover lees je in *Horizontaal* van september.
vrijdag 25 sept.: Vriendschappelijke kwis tussen La Progreso (Gent) en La Konko, in ons lokaal aan de Northlaan.

PEER
Samenkomst iedere eerste donderdag van de maand in „'t Poorthuis", te Peer. Cursussen, iedere donderdag van 9.00 tot 11.30 in 't Poorthuis, 3990 Peer. Voor alle inlichtingen: Lilianne Verpoorten, Burkel 16 B/2, 3990 Peer, tel.: (011) 63 64 34.

In de maanden juli en augustus is er geen programma – op de Limburgse dag in Stokkem na. We starten weer in september.
donderdag 1 sept.: Esperantomuziek beluisteren en de teksten ontleden door Henri Schutters.

ROTTERDAM
Esperanto-societo Merkurio
Samenkomsten op de 1ste en 3de woensdag van de maand, uitgezonderd juli-augustus, in Centra Oficejo de UEA, Nieuwe Binnenweg 176, Rotterdam. Aanvang 19.45 uur. Gasten zijn steeds welkom. Inlichtingen bij Piet Schuil, tel.: (010) 416 14 49.

Tijdens de maanden juli en augustus is er in onze club geen programma. We starten weer in september.
woensdag 7 sept.: Verslag over het congres in Seoul (Korea) en uitwisseling van vakantie-ervaringen.
woensdag 21 sept.: Ieder prezenteert een werkstuk voor onze „Levende krant".

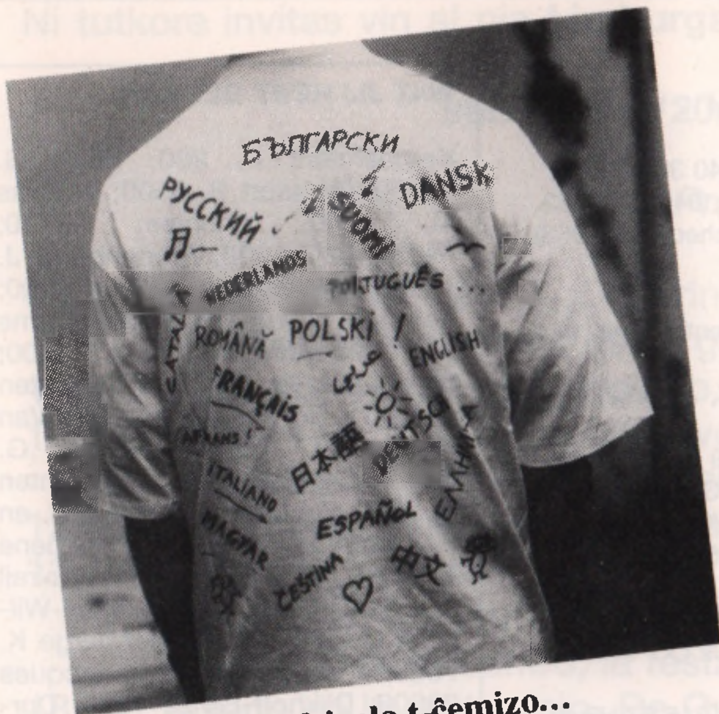
DEURNE (TANEF) E. Spitaels, tel (03) 658 74 20.
DEVENTER (NEA-sekcio) J.S. Douma, Rembrandtkade 177, NL-7412 HL Deventer, tel.: (05700) 183 04.
EDEGEM I. Durwael, P. Gilsonlaan 5, B-2650 Edegem, tel.: (03) 440 30 92.
EINDHOVEN R. Bossong, Floraplein 23, NL-5644 JS Eindhoven, tel.: (040) 11 41 62.
ENSCHEDE (NEJ-sekcio) De Vluchtstraat 1-402, NL-7423 BE Enschede, tel. (053) 33 26 40.
GENK M. Habex, Gildelaan 27, B-3600 Genk, tel.: (089) 35 95 42.
GENT *La Progreso* Katja Lödör, Peter Benoitlaan 117, B-9050 Gentbrugge, tel.: (09) 230 16 77.
GRONINGEN (NEA-sekcio) Esperantocentrum, Peizerweg 68-47, NL-9726 JM Groningen.
NUFARO Coranthijnestraat 69, NL-9715 Groningen, tel.: (05) 77 59 54.
HAARLEM-HEEMSTEDE (NEA-sekcio) *Komprenado faras pacon* C. Duivenvoorden-Kors, Kamerlingh Onnesstraat 40, NL-2014 EM Haarlem, tel.: (023) 24 57 13.
HASSELT M. Aerts, Lazarijstraat 122, B-3500 Hasselt, tel.: (011) 25 34 67.
HELMOND (NEA-sekcio) Toine Gremmen, Nassaustraat 3, 5707 HL Helmond, tel.: (04920) 107 04.
'S HERTOGENBOSCH S. Bosga, Rijzertlaan 46, postbus 2141, 5202 CC 's Hertogenbosch.
HILVERSUM (FLE-sekcio) M. Dee-Tervooren, J. Catsstraat 10, NL-1215 EZ Hilversum, tel.: (035) 21 27 17.
(NEA-sekcio) A.J. Middelkoop, Jonkerweg 11, NL-1217 PL Hilversum, tel.: (035) 24 33 20.
HOUTHALEN Alfons Lijnen, Grote Baan 156, B-3530 Houthalen, tel.: (011) 52 20 74.
KALMTHOUT *La Erikejo* M. Storms, Douglaslaan 14, B-2950 Kapellen, tel.: (03) 666 83 19.
KAPELLE *Zelanda Esperanto-grupo* Sally en Dies Krombeen, Juffersweg 4 B, NL-4421 JB Kapelle, tel. (01102) 415 63.
KNOKKE A. Marmenout, Helmweg 7, B-8300 Knokke-Heist 1, tel.: (050) 60 55 35.
KORTRIJK *La Konkordo* Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, (056) 20 07 96.
LEEUWARDEN (NEA-sekcio) Y. Weidema, Goutumerdijk 18, NL-9084 AE Goutum, tel.: (058) 88 26 10.
LEUVEN *Esperanto 2000* Roger Goris, Rue Ménadastraat 44, 1320 Hamme-Mille, tel.: (010) 86 01 12.
LIMBURG Albert Claessen, Zonnebloemstraat 13, B-3590 Diepenbeek, tel.: (011) 32 36 03. — Jos Vandebergh, Ambachtstraat 39, B-3530 Houthalen-Helchteren, tel.: (011) 52 29 02 (kantoor).
MIDDELBURG zie KAPELLE
MORTSEL J. Bovendeerd, Meidoornlaan 42/2, B-2640 Mortsel.
NIJMEGEN *Esperantoclub Zamenhof* G.H.M. Wulfers, Lindanusstraat 16, NL-6525 PV Nijmegen, tel.: (080) 55 15 05.
(NEJ-sekcio) Jacob Canisstraat 2, NL-6521 HL Nijmegen, tel.: (080) 22 26 95.
OOSTENDE *La Konko* Marc Cuffez, Elisabethlaan 295, B-8400 Oostende, tel.: (059) 80 85 17.
SEL – Esperanto-scouts, Arie Bouman, Driesdreef 8, B-9030 Gent, tel.: (09) 227 48 41.
ROTTERDAM (FLE-sekcio) J. Quispel, Maarland 4, NL-3075 JV Rotterdam, tel.: (010) 419 82 01.
Merkurio P. Schuil, Viskaarweg 145, NL-3192 DM Hoogvliet, tel.: (010) 416 14 49.
SAT-rondo W. v.d. Blink, Almstein 133, NL-3085 NC Rotterdam, tel.: (010) 480 69 64.
TERNEUZEN *Zeland-Flandruja Esperanto-Grupo* J. den Toonder, Axelsestraat 6, 4537 AJ Terneuzen.
TIENEN B. Boon, Merelhof 8, B-3300 Tienen, tel.: (016) 81 52 46.
TURNHOUT G. Duyck, Het Bergske 35, B-2360 Oud-Turnhout, tel. (014) 42 48 08.
UTRECHT dhr. Punt, Maniladreef 73, NL-3564 JB Utrecht, tel.: (030) 61 69 67.
VOORBURG *Esperantogroep Voorburg,* M.H. Erasmus-van Zadelhoff, Laan van Oostenburg 40, NL-2271 AP Voorburg, tel.: (070) 38635 29; D. Ederveen: tel.: (070) 386 66 53.
WIJLRE *Esperantogrupo Marnolando* Tienbundersweg 38, NL-6321 CR Wijlre, tel.: (04450) 12 48.
WILDERT Jachthoornlaan 20, 2910 Essen-Wildert, tel.: (03) 667 57 70 of (03) 321 23 06.
ZAANDAM *Esperantocentrum* Postbus 433, NL-1500 EK Zaandam, tel.: (075) 16 69 31.
ZEIST (NEA-sekcio) C.H. Romijn-Born, Dr. S. Jacoblaan 28, NL-3707 VK Zeist.

WAT JIJ HEBT GEDAAN

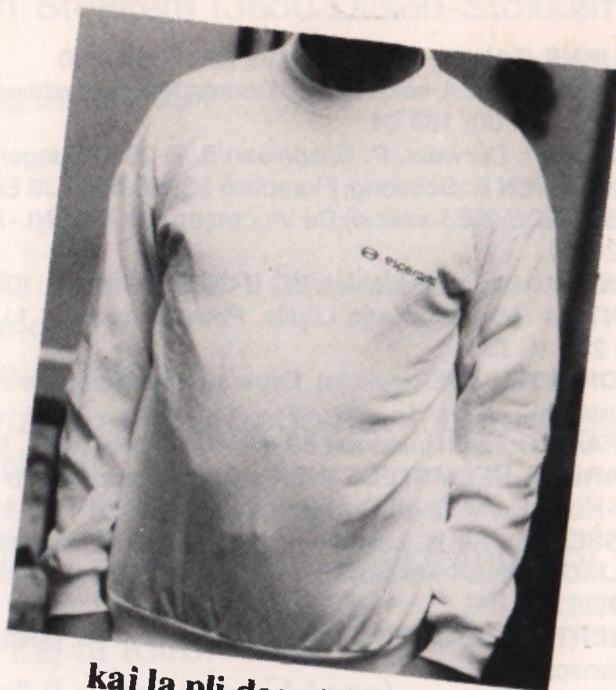
Kempeneers P. 200; Pirlot G. 44100; Rotsaert R. 6500; Willems M. 1000; Anoniem 15820; Peeraerts P. 2000; Vandenbergh J. 18000; Deceuninck-Bollaert 6000; Katanchi A. 100; De Smet-Storms 300; VandenDaele J.P. 9000; Slootmans M. 2800; Verstraeten G. 227; Borremans C. 84; Van Gompel K. 1000; Maertens G. 22000; De Clerck R. 105; Achten P. 2000; De Roover-Braems R. en P. 7430; Laenen T. 600; Decoene E. 2100; Torfs J. 1500; Montmirail J. 130; Kehlet T. 200; Leuntjes-Willems C. 3000; Van Steenberge K. 7500; Van Damme-Jacques 23000; Dijkhoff-Lenze 1830; Durwael I. 20000; Schram J. 1580; Vervecken T. 1000; Geelen A. 10000; D'Hondt J. 1000; Den Toonder J. 342; Vanherk M. 1000; Van Dooren F. 4600; Vervaet E. 6900; De Cooman L. 10000; Riem A. 2000; Vanden Bempt 11300; Aerts M. 3000; Van Eetvelde M. 3000; Abrath J. 1000; Buyst L. 3000; Janssens L. 1000; Humet-Tytgat A. en I. 24000; Vanvinckenroye K. 1000; Van Gorp J. 100; Van Linden I. 315; Van Keymeulen S. 600; Vandenbemt F. 1150; Tytgat K. 120; De Pril E. 1000; Borguet-Lefebvre M. 1000; De Weerd S. 4040; Peeraerts D. 1000; Van den Hove Y. 3000; Caers E. 5000; Kerremans L. 200; Nys F. 1000; Minnen W. 2000; Tytgat-De Ketelaere 1000; Verstraeten J. 10000; Durang W. 300; Pelgrims F. 100

Esperantosolidariteit

Er zijn heel wat Esperanto-groepen over de hele wereld die één of andere actie opzetten om ergens een project in de ontwikkelingslanden te steunen. Tot op heden hebben onze Vlaamse groepen of leden weinig terzake ondernomen.
Thans biedt zich een mooie gelegenheid. Eén van onze leden – Lieve Jacques, die werkt in Guinnée-Bissau – vraagt steun om een brochure te kunnen uitgeven. In die brochure wordt het project bekend gemaakt aan de mogelijke klanten en aan de mogelijke financiers. De Vlaamse Esperantobond wil die brochure wel drukken, maar zoekt bij zijn leden sponsors om de kosten te dekken. Wie wil bijdragen kan storten op rekening van de Vlaamse Esperantobond met de vermelding: Guinnée-Bissau.

La frivola t-ĉemizo...

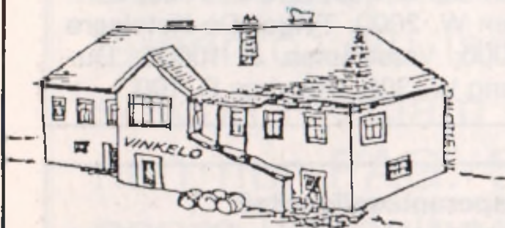

kaj la pli deca trikvesto.

La t-ĉemizoj de Flandra Esperanto-Ligo antaŭe havas diskretan mencion pri Esperanto. Ilia dorso ilustras la lingvan problemon per trafa plurkolora bildo. La ĉemizoj estas haveblaj en nigra (690 BEF + afranko) kaj blanka (550 BEF + afranko) versioj. La trikvestoj estas pli luksaj kaj portas nur la vorton Esperanto plus emblemon. Ili estas haveblaj en blanka, nigra kaj blua versioj. Ĉiuj kostas 890 BEF + afranko. Laste, sed ne balaste!, estas akireblaj Monato-t-ĉemizoj oranĝkoloraj kun nigra surpreso *Monato, internacia magazino sendependa.* Ili kostas 450 BEF + afranko. Ĉiuj t-ĉemizoj kaj trikvestoj estas por plenkreskuloj.

Mendu ilin rekte ĉe la nura liveranto: Flandra Esperanto-Ligo, Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen.

PLENIGU LA GLASON EN TOKAJ !

Vere ĝui la faman Tokaj-an vinon eblas nur en Tokaj-a vinkelo.

Ni proponas gustumi ĝin en nia familia vinkelo.

Dum via restado en Hungario nepre organizu ekskurson al Tokaj, kie en la vinprem-muzeo kaj vinkelo ***Hímesudvar*** serĉu la esperantistan dommastrinon! Vi ĝuos specialan vinon kaj specialan priservon!

Por niaj vizitantoj mi volonte helpos aranĝi ankaŭ tranoktadon, manĝadon kaj interesajn programerojn.

Bonvenon, karaj gastoj!

Margó Várhelyi
Bem út 2.
H-3910 Tokaj
Hungario

Tel.: + 36 47/352-416

GLAS
SPIEGELS
STOPVERF
GLAS IN LOOD
„SECURIT"-GLAS
GEKLEURD GLAS
ALUMINIUM ROEDEN VOOR KOEPELS
ALLE GLAS-HERSTELLINGEN

Glashandel St.-Bernard

b.v.b.a.

Telefoon: (03) 827 28 75

St.-Bernardsesteenweg 633, 2660 Hoboken

WASSALONS

VAN OSTA

BRASSCHAAT : Bredabaan 362
KAPELLEN : Hoevense baan 34
EKEREN : Markt 10